

Wyrok z dnia 17 lutego 1998 r.

I PKN 527/97

Do zakresu działania rady nadzorczej spółdzielni nie należy udzielanie urlopu wypoczynkowego prezesowi zarządu (art. 46 § 1 pkt 6 i 8 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze, jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Zbigniew Myszka (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 1998 r. sprawy z powództwa Michała G. przeciwko Usługowej Spółdzielni Zaopatrzenia Rolnictwa i Ogrodnictwa "D." w D. o zapłatę i sprostowanie świadectwa pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 8 lipca 1997 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację powoda (pkt III) oraz wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy z dnia 22 kwietnia 1997 r. [...], w części oddalającej powództwo (pkt 6) - oba w przedmiocie dotyczącym odprawy w związku z odwołaniem powoda z funkcji Prezesa Zarządu strony pozwanej i sprawę przekazał temu Sądowi Wojewódzkiemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powód Michał G. zaskarżył kasacją wyrok Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 8 lipca 1997 r. „w części oddalającej apelację powoda”, podnosząc zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 46 Prawa spółdzielczego i § 40 Statutu pozwanej Usługowej Spółdzielni Zaopatrzenia Rolnictwa i Ogrodnictwa „D.” w D. przez przyjęcie, że Rada Nadzorcza jest organem uprawnionym do udzielania urlopów wypoczynkowych

członkom Zarządu strony pozwanej oraz art. 40 Prawa spółdzielczego i § 44 Statutu pozwanej przez przyjęcie, że udzielanie urlopów członkom Zarządu nie leży w zakresie kompetencji tego Zarządu. Zdaniem skarżącego korzystanie przez powoda za zgodą Zarządu, ale bez zgody Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni, z przysługującego mu urlopu wypoczynkowego nie mogło stanowić podstawy do rozwiązania z nim stosunku pracy bez wypowiedzenia, co było przyczyną pozbawienia go prawa do odprawy w związku z odwołaniem go ze stanowiska Prezesa Zarządu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z uzasadnienia kasacji wynika, że jej przedmiot stanowiło oddalenie przez Sąd Apelacyjny apelacji powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji w części oddalającej powództwo o zasądzenie na rzecz powoda kwoty 9683,80 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu odprawy pieniężnej, przysługującej w wysokości 6 miesięcznego wynagrodzenia w związku z odwołaniem powoda ze stanowiska Prezesa Zarządu strony pozwanej. Stosowne postanowienie umowy o pracę, z którego powód wywodził to roszczenie stanowiło, że odprawa nie przysługuje, gdy odwołanie nastąpi z przyczyn uzasadniających wypowiedzenie z winy pracownika. Takie umowne postanowienie wymagało od Sądów orzekających w sprawie ustalenia, czy powód został odwołany ze stanowiska Prezesa strony pozwanej z przyczyn, które uzasadniałyby wypowiedzenie umownego stosunku pracy z winy pracownika.

Rozpoznając ten zakres sporu Sądy obu instancji przyjęły, że przeszkodą w uzyskaniu prawa do spornej odprawy było samowolne skorzystanie przez powoda w 1996 r. z przysługującego mu urlopu wypoczynkowego bez zgody Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni, co eo ipso stanowiło ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, które poddawało się kwalifikacji prawnej z art. 52 § 1 KP, a w konsekwencji jako dalej idąca niż odwołanie w trybie wypowiedzenia z winy pracownika, samoistna i wystarczająca przyczyna niezwłocznego odwołania powoda ze stanowiska kierowniczego stanowiła przeszkodę w nabyciu przezeń uprawnień do spornej odprawy. Wobec takich konstatacji dotyczących spornego zakresu Sądy orzekające w sprawie nie badały wnikliwie dalszych przyczyn odwołania powoda, wskazanych przez stronę pozwaną - jako uzasadnienie „dyscyplinarnego” zwolnienia

powoda z pracy - w obszernej uchwale Rady Nadzorczej [...], stanowiącej „załącznik” do pisma rozwiązującego umowę o pracę.

W ocenie Sądu Najwyższego nie ma uzasadnienia prawnego stanowisko, że do zakresu działania Rady Nadzorczej Spółdzielni należy udzielanie urlopu wypoczynkowego jej Prezesowi, który jako osoba kierująca bieżącą działalnością gospodarczą Spółdzielni był kierownikiem zakładu pracy w rozumieniu Kodeksu pracy. Taki błędny pogląd Sąd Apelacyjny wywiódł z art. 46 § 1 pkt 6 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz. U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.), który poddaje ustawowemu zakresowi działania rad nadzorczych spółdzielni - podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przez dwóch upoważnionych członków przy tych czynnościach. Zdaniem tego Sądu powołana regulacja prawna dotyczy wszelkich czynności prawnych podejmowanych w stosunku do członka zarządu, w tym wynikających z pracowniczego stosunku pracy członka zarządu, zatrudnionego - tak jak powód - na podstawie umowy o pracę. Równocześnie Sąd Apelacyjny bardzo szeroko pojmuje sferę tych czynności prawnych - uznając, że rada nadzorcza jest organem uprawnionym nie tylko do nawiązania i kształtowania treści stosunku pracy, ale również do udzielania członkom zarządu urlopów bezpłatnych i wypoczynkowych oraz „innych czynności”, dotyczących wszelkich uprawnień pracowniczych wynikających ze stosunku pracy.

Tymczasem w ocenie Sądu Najwyższego tak szerokie rozumienie kompetencji rad nadzorczych spółdzielni nie ma uzasadnienia normatywnego. Określone w art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego uprawnienie rady nadzorczej spółdzielni do podejmowania uchwał odnosi się wyłącznie do dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych w interesie członka zarządu czynności prawnych, które jednakże są aktami woli rady nadzorczej - prowadzącymi do powstania, zmiany (przekształcenia) lub ustania stosunków prawnych, łączących członka zarządu ze spółdzielnią. Już pojęciowo i z istoty czynności prawnych wynika, że nie mają takiego charakteru prawnego inne czynności, nie będące czynnościami prawnymi lub zachowania faktyczne, które nie kształtują lub nie modyfikują stosunków prawnych, w tym stosunku pracy. Podejmowanie decyzji w sprawach nie zastrzeżonych do

kompetencji innych organów spółdzielczych w ustawie lub w statucie spółdzielni, które dotyczą wszelkich innych czynności, nie będących czynnościami prawnymi, należy do ustawowego zakresu umocowania zarządu spółdzielni, który kieruje działalnością spółdzielni i reprezentuje ją na zewnątrz (art. 48 Prawa spółdzielczego).

Odniesienie tych reguł do spornej kwestii kasacyjnej dyskwalifikuje przyjęcie przez Sądy orzekające w sprawie kompetencji Rady Nadzorczej strony pozwanej do udzielenia urlopu wypoczynkowego powodowi lub konieczności uzgodnienia terminu wykorzystania tego urlopu. Kompetencja taka nie miała oparcia ani w treści art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego, ani nie została zastrzeżona w postanowieniach statutowych strony pozwanej. W konsekwencji podjęcie decyzji w sprawie udzielenia urlopu wypoczynkowego członkowi zarządu pozwanej Spółdzielni należało na podstawie art. 48 Prawa spółdzielczego i § 44 ust. 1 i ust. 2 pkt 8 Statutu pozwanej do kompetencji zarządu. Planowanie i udzielanie urlopów wypoczynkowych oraz podejmowanie innych czynności w zakresie stosunku pracy, nie będących czynnościami prawnymi, leży w sferze działania spółdzielni jako zakładu pracy (pracodawcy), a przeto kompetencje w tym zakresie wywodzą się z przepisów zaliczanych do materii prawa pracy. I tak na podstawie art. 53 § 2 Prawa spółdzielczego (aktualnie skreślonego) organ lub osoba kierująca bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni była kierownikiem spółdzielni jako zakładu pracy w rozumieniu Kodeksu pracy. Kierownik zakładu pracy zgodnie z art. 4 KP reprezentował i podejmował decyzje w imieniu zakładu pracy wobec wszystkich pracowników. Również po skreśleniu, w wyniku ostatniej nowelizacji Kodeksu pracy, tego przepisu i wprowadzenia w art. 3¹ KP nowych reguł dotyczących prawnej reprezentacji - kompetencje pracodawcy dotyczące stosunków pracy, nie zastrzeżone wyraźnie dla innych organów spółdzielczych, sprawuje zarząd spółdzielni. Dodatkowo stosownie do treści art. 163 KP do Zarządu należy, realizowane w praktyce, ustalanie planu urlopów w pozwanej Spółdzielni. Dlatego brak było jakichkolwiek podstaw prawnych do uznania samowolnego wykorzystywania przez powoda urlopów wypoczynkowych, skoro już według zatwierdzonego planu urlopów na 1996 r., przez powoda jako Prezesa Zarządu, miał on zaplanowany urlop wypoczynkowy w styczniu, marcu i sierpniu tego roku. Równocześnie odstępstwo od zasady wykorzystania urlopów wypoczynkowych zgodnie z ich planem przewiduje art. 164 § 1 KP, a zatem przesunięcie terminu zaplanowane-

go urlopu leżało w kompetencjach powoda jako uprawnionego reprezentanta pracodawcy do podejmowania stosownych czynności w zakresie stosunku pracy.

Powyższe rozważania potwierdziły zasadność kasacyjnego zarzutu naruszenia prawa materialnego - art. 46 § 1 pkt 8 i art. 48 Prawa spółdzielczego w związku z postanowieniem § 42 ust. 2 pkt 8 Statutu pozwanej Spółdzielni - przez bezpodstawne ustalenie kompetencji Rady Nadzorczej strony pozwanej do udzielania urlopów wypoczynkowych powodowi, który pełnił funkcję Prezesa Zarządu. W konsekwencji nie mogło być mowy o samowolnym wykorzystywaniu przez powoda urlopu wypoczynkowego w 1996 r., które bezpodstawnie zostało zakwalifikowane jako negatywna przesłanka nabycia uprawnienia do spornej, umownie określonej, odprawy pieniężnej w związku z odwołaniem powoda ze stanowiska Prezesa. Dlatego przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy rozważyć, czy dalsze przyczyny podane jako uzasadnienie niezwłocznego rozwiązania z powodem stosunku pracy były przyczynami uzasadniającymi „wypowiedzenie z winy pracownika”, które mogły stanowić przeszkodę w nabyciu przez powoda uprawnień do spornej odprawy. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji zajął nieprecyzyjne stanowisko podając, że wskazane przez pozwaną Spółdzielnię inne przyczyny nie stanowiły samoistnych przesłanek uzasadniających rozwiązanie z powodem stosunku pracy w trybie art. 52 KP, ale mogły uzasadniać rozwiązanie umowy za wypowiedzeniem z przyczyn leżących po stronie pracownika. Dlatego w celu ustalenia, czy te dalsze okoliczności uzasadniały odwołanie powoda z przyczyn umownie określonych jako „uzasadniające wypowiedzenie z winy pracownika”, Sąd Najwyższy wyrokował kasatoryjnie na podstawie art. 393¹³ § 1 zdanie drugie KPC.

=====